

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 23/08-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 15. októbra 2008 predbežne prerokoval návrh Krajského súdu v Banskej Bystrici, zastúpeného predsedom senátu JUDr. M. S., na začatie konania o súlade § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Konanie o návrhu Krajského súdu v Banskej Bystrici **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 8. októbra 2007 doručený návrh Krajského súdu v Banskej Bystrici, zastúpeného predsedom senátu JUDr. M. S. (ďalej len „navrhovateľ“ alebo „krajský súd“) na začatie konania o súlade § 41

ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „napadnuté ustanovenie“, resp. „zákon č. 533/2005 Z. z.“), s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Navrhovateľ v odôvodnení návrhu uvádza:

«Žalobca I. D. ..., bytom (...), zastúpený Mgr. J., advokátom, so sídlom (...) proti žalovanému Colnému riaditeľstvu SR so sídlom (...), doručil Najvyššiemu súdu SR dňa 3. 7. 2006 žalobu, v ktorej sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. 16527/2006 zo dňa 24. 4. 2006, o uložení pokuty 50 000,- Sk.

Uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4SŽ/36/2006 zo dňa 12. 7. 2006 postúpil Najvyšší súd SR vec Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Žaloba bola v podstate odôvodnená tým, že dňa 8. 3. 2005 pri kontrole osobného motorového vozidla a pri kontrole garáže č. (...) sa u daňového subjektu - žalobcu nachádzalo 1 000 ks cigariet značky BOSS Clasic, 6 200 ks cigariet zn. MORE a 200 ks cigariet zn. PARAMOUNT, na spotrebiteľskom balení cigariet bola ukrajinská kontrolná známka.

Dňa 16. 1. 2006 vydal Colný úrad v Košiciach pod sp. zn. 7/2643/2006-5631-T rozhodnutie, ktorým uložil žalobcovi pokutu vo výške 50 000,- Sk v zmysle § 41 ods. 9 zákona č. 106/2004 Z. z. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalobca odvolal dňa 10. 2. 2006. Žalovaný rozhodnutím č. 16527/2006 potvrdil rozhodnutie Colného úradu v Košiciach a rozhodnutie prvostupňového orgánu nadobudlo právoplatnosť 3. 5. 2006.

Zákon č. 106/2004 Z. z. bol novelizovaný zákonom č. 533/2005 Z. z. súčinnosťou od 1. 1. 2006. Zákonom č. 533/2005 Z. z. bol zmenený § 41 ods. 9 zákona č. 106/2004 Z. z., keď sa sprísnila pokuta 10 000,- Sk, pôvodne uvedená v zákone č. 106/2004 Z. z., na 50 000,- Sk podľa novely č. 533/2005 Z. z.

Pred rozhodnutím o veci dospel súd k záveru, že ustanovenie § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 106/2004 Z. z. je v rozpore s Ústavou

Slovenskej republiky, preto podľa § 246c a § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. prerušil konanie a predkladá Ústavnému súdu Slovenskej republiky tento návrh na začatie konania.»

Navrhovateľ zdôrazňuje skutočnosť, že k porušeniu daňových predpisov žalobcom došlo pred 8. marcom 2005, „t.j. pred účinnosťou zákona č. 533/2005 Z. z. (zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2006). Pred účinnosťou zákona č. 533/2005 Z. z. bolo možné v zmysle § 41 ods. 3 zákona č. 106/2004 Z. z. uložiť pokutu v najnižšej stanovenej hranici 10 000,- Sk. Po prijatí zákona č. 533/2005 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 1. 1. 2006 bola stanovená dolná hranica pokuty najmenej 50 000,- Sk“.

V ďalšej časti návrhu navrhovateľ cituje príslušné ustanovenia zákona č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení účinnom do 31. decembra 2005, resp. od 1. januára 2006 (ďalej aj „zákon č. 106/2004 Z. z.“) takto:

„Podľa § 11 ods. 2 písm. a/ zákona č. 106/2004 Z. z. účinného k 31. 12. 2005, daňová povinnosť vzniká aj dňom zistenia držby tabakových výrobkov, ktorých pôvod a spôsob nadobudnutia v súlade s týmto zákonom nevie právnická osoba alebo fyzická osoba preukázať. Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia zákona za deň zistenia skutočnosti podľa odseku 1 písmeno d/ a e/ a odseku 2 písmeno a/ a c/ sa považuje deň, keď tieto skutočnosti zistil colný úrad.

Podľa § 41 ods. 3 zákona č. 106/2004 Z. z. účinného k 31. 12. 2005, právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ak má v držbe tabakové výrobky, ktorých spôsob nadobudnutia nevie preukázať, uloží colný úrad pokutu vo výške dane pripadajúcej na množstvo tabakových výrobkov, ktoré má v držbe, zvýšenú o 5 000,- Sk, najmenej však 10 000,- Sk.

Podľa § 11 ods. 2 písm. a/ zákona č. 106/2004 Z. z. účinného po 1. 1. 2006, daňová povinnosť vzniká aj dňom zistenia tabakových výrobkov, ktoré sa nachádzajú alebo sa nachádzali u právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak táto právnická osoba alebo fyzická osoba nevie preukázať pôvod alebo spôsob nadobudnutia tabakových výrobkov v súlade s týmto zákonom, a to bez ohľadu na to, či nakladá alebo nakladala s tabakovými výrobkami ako vlastník (správne má byť vlastnými, pozn.).

Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia zákona, za deň zistenia skutočností podľa odseku 1 písm. d) a e) a odseku 2 písm. a) a c) sa považuje deň, keď tieto skutočnosti zistil colný úrad.

Podľa § 41 ods. 9 zákona č. 106/2004 Z. z. (novelizovaný zákonom č. 533/2005 Z. z.), účinného od 1. 1. 2006 právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorej vznikla daňová povinnosť podľa § 11 ods. 2 písm. a), uloží colný úrad pokutu vo výške 50 % dane pripadajúcej na množstvo zistených tabakových výrobkov, najmenej však 50 000,- Sk.

Podľa § 44c ods. 2 zákona č. 106/2004 Z. z. konanie o uložení pokuty právoplatne neukončené k 31. 12. 2005 sa dokončí podľa ustanovení zákona v znení účinnom od 1. 1. 2006 a na pokuty sa vzťahuje § 41 zákona v znení účinnom od 1. 1. 2006.“

Podľa navrhovateľa „Prechodné ustanovenie § 44c zákona č. 106/2004 Z. z. pôsobí retroaktívne na skutky, ktoré sa stali pred účinnosťou zákona č. 533/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov.“

Navrhovateľ v rámci argumentácie o nesúlade § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z. cituje aj tieto články ústavy:

„Podľa článku 1 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na žiadnu ideológiu, ani náboženstvo. Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, ako aj svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa článku 2 ods. 2, 3 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Ústavy Slovenskej republiky, povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, medzinárodnou zmluvou, podľa článku 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 2.“

V záverečnej časti návrhu sa krajský súd venuje zásade retroaktivity uvádzajúc, že ide o zásadu, „podľa ktorej právne normy pôsobia do budúcnosti a nie do minulosti, platí aj pre oblasť verejného práva, a to znamená aj pre odvetvie správneho práva. Subjekt, ktorý

konal v dobrej viere (bone fide) v určitý zákon a podľa neho sa aj správal, nemal by byť vo svojej dôvere sklamaný.

V Ústavnom poriadku Slovenskej republiky platí všeobecný zákaz spätného pôsobenia právnych predpisov alebo ich ustanovení, čo možno odvodiť z článku 1 Ústavy Slovenskej republiky. K imanentným znakom právneho štátu patrí aj požiadavka právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov.

V Ústavnom poriadku Slovenskej republiky platí zásada, podľa ktorej ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis (jeho noriem), nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný spätným pôsobením právneho predpisu alebo niektorého jeho ustanovenia.

Podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi. Pri výklade zákonov je potrebné vychádzať aj zo všeobecných princípov, ktoré sú buď výslovne uvedené v našich zákonoch, alebo nie sú vyslovené, ale sa prelínajú celým našim právnym poriadkom. Medzi tieto princípy je potrebné zaradiť aj princíp ne bi is idem - zákaz zmeny k horšiemu, t. j. neprípustnosti retroaktivity aj v správnom práve.“

V nadväznosti na uvedené krajský súd navrhuje ústavnému súdu, „aby námietku nesúladu § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov s článkom 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prijal na ďalšie konanie“.

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z povahy veci vyplýva, že pri predbežnom prerokovaní návrhu je ústavný súd povinný skúmať nielen dôvody na odmietnutie návrhu, resp. jeho prijatie na ďalšie konanie, ale aj to, či sú splnené ďalšie zákonné podmienky konania o návrhu.

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

Z návrhu ústavný súd zistil, že ho krajský súd podáva v súvislosti s konaním o žalobe fyzickej osoby (ďalej len „žalobca“) proti Colnému riaditeľstvu Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Žalobca sa touto žalobou domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. 16527/2006 z 24. apríla 2006, ktorým potvrdil rozhodnutie Colného úradu v Košiciach sp. zn. 7/2643/2006-5631-T zo 16. januára 2006, ktorým mu bola uložená pokuta 50 000 Sk podľa § 41 ods. 9 zákona č. 106/2004 Z. z. Označené prvostupňové rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 3. mája 2006.

Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že ide o návrh na začatie konania o súlade § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý

navrhovateľ predložil ako subjekt oprávnený iniciovať konanie o súlade právnych predpisov (čl. 125 ods. 1 ústavy) v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou [čl. 130 ods. 1 písm. d) v spojení s čl. 144 ods. 2 ústavy, resp. § 18 ods. 1 písm. d) v spojení s § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

Navrhovateľ cituje § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z., ktorého nesúlad s ústavou namieta v znení účinnom od 1. januára 2006, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Relevantné znenie navrhovateľom napadnutého zákonného ustanovenia je: „Právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorej vznikla daňová povinnosť podľa § 11 ods. 2 písm. a), uloží colný úrad pokutu vo výške 50 % dane pripadajúcej na množstvo zistených tabakových výrobkov, najmenej však 50 000 Sk.“

Ústavný súd zistil, že v čase predbežného prerokovania návrhu bolo namietané ustanovenie § 41 ods. 9 zákona č. 533/2005 Z. z. už zrušené, t. j. stratilo platnosť a účinnosť. K jeho zrušeniu došlo s účinnosťou od 1. januára 2008 čl. I bodom 47 zákona č. 547/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a ktorým bol nahradený celý doterajší § 41 (Správne delikty) novým znením.

V súvislosti s uvedeným zistením ústavný súd zdôraznil, že v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy je v zásade oprávnený posudzovať len súlad platných právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení s právnymi predpismi vyššej právnej sily, čo možno okrem iného nepriamo odvodiť aj z § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu ústavného súdu, konanie sa zastaví (PL. ÚS 13/08).

Súčasťou doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého „Aj keby všeobecne záväzný právny predpis týkajúci sa veci bol v čase podania návrhu na ústavnom súde platný a účinný, ale v čase rozhodovania ústavného súdu stratil platnosť a účinnosť, ústavný súd musí konanie zastaviť, pretože zanikol predmet konania. Aj napriek skutočnosti, že všeobecný súd je povinný v začatom konaní aplikovať všeobecne záväzný právny predpis týkajúci sa veci aj po zániku jeho platnosti (napr. v dedičskom konaní právne predpisy účinné v čase smrti poručiteľa), ústavný súd nie je oprávnený preskúmať súlad neplatného všeobecne záväzného právneho predpisu s právnym predpisom vyššej právnej sily.“ (PL. ÚS 18/02).

Ústavný súd po zistení, že napadnuté ustanovenie zákona č. 533/2004 Z. z. stratilo platnosť ešte pred predbežným prerokovaním návrhu, uznesením konanie o návrhu krajského súdu zastavil.

Vzhľadom na zastavenie konania nepovažoval už ústavný súd za potrebné vyzývať navrhovateľa na odstránenie nedostatkov jeho návrhu [predloženie dôkazu, že bol podaný v súvislosti s rozhodovacou činnosťou a že došlo k prerušeniu konania podľa § 144 ods. 2 ústavy, resp. § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2008